

3. Maatregelfiches as 3

311 Diversificatie naar niet-agrarische activiteiten

Relevante artikel(en)

- Artikel 52 (a) (i) en artikel 53 van Verordening (EG) No. 1698/2005
- Artikel 35 van en 5.3.3.1.1 van Annex II van Verordening (EG) No. 1974/2006

Maatregelcode: 311

Reden voor inzet op deze maatregel

Diversificatie draagt bij aan de verbreding van de plattelandseconomie, de multifunctionaliteit en nieuwe economische expansiemogelijkheden voor individuele agrarische bedrijven, en daarmee aan de versterking van de perspectieven voor bedrijfscontinuïteit van deze agrarische bedrijven. Op gebiedsniveau en in de tijd lopen de argumenten om diversificatie te stimuleren uiteen of gaat het juist om een samenspel van argumenten:

- In agrarische gebieden onder stedelijke druk is het belang van het stimuleren van diversificatie om de landbouw nieuwe economische perspectieven te geven (ze kunnen niet uitbreiden in areaal), en de cohesie te versterken. De potentie in deze gebieden is groot door de vraag naar diensten en producten vanuit de stad.
- In gebieden waar intensivering van de landbouw ongewenst is door milieu- en grondgebruikbeperkingen biedt diversificatie nieuwe economische perspectieven.
- In gebieden waar (vormen van) diversificatie nog beperkt van de grond komt zullen pilots aanjager zijn. Aanbod kan hier ook vraag creëren, de eerste initiatieven zijn het meest risicovol voor de ondernemer.
- In gebieden waar de werkgelegenheid gering is, of juist erg eenzijdig (agrarisch) gericht is levert diversificatie een bijdrage aan het werkgelegenheidsaanbod.
- In veel delen van het landelijk gebied is behoefte aan verdere spreiding van de recreatieve druk en vergroting recreatief aanbod om meer het “agrarisch achterland” te benutten, draagt diversificatie aan bij.

Ruimte voor maatwerk is gelet op de hierboven geschetste differentiatie, derhalve onontbeerlijk.

Doel van de maatregel

Het stimuleren van diversificatie naar niet-agrarische activiteiten op agrarische bedrijven, gericht op het genereren van aanvullende of alternatieve inkomstenbronnen uit niet-agrarische activiteiten. Dit draagt bij aan een multifunctioneel gebruik van het platteland door meer en nieuwe activiteiten. Daarbij draagt het bij aan de verbreding van de economische basis van het agrarisch bedrijf en daarmee van de plattelandseconomie.

Reikwijdte en acties

Gesubsidieerd worden:

- Projecten gericht op investeringen in niet-agrarische activiteiten op agrarische bedrijven die diversificatie tot doel hebben. Dit betreft ook investeringen die uitbreiding of professionalisering van diversificatie op agrarische bedrijven tot doel hebben. De planvorming inclusief het ondernemersplan kan onderdeel zijn van het project.
- Projecten voor stimulering van samenwerking gericht op bevordering van diversificatie. Het gaat om samenwerking tussen landbouwbedrijven onderling, alsmede tussen landbouwbedrijven en micro-ondernemingen, zorginstellingen, toerisme en andere voor de stimulering van diversificatie relevante partijen.
- Introductie van nieuwe informatietechnologie op het platteland ondersteunend aan en als onderdeel van het project gericht op diversificatie op het agrarische bedrijf.
- Projecten gericht op ketenontwikkeling, promotie- en/of marketingactiviteiten gericht op niet-agrarische activiteiten (non-annex 1-producten) voortkomend uit de diversificatie.

Uitgesloten zijn:

- Projecten en activiteiten die geen relatie hebben met de situering in het landelijk gebied zoals bijvoorbeeld stallingplaatsen en opslag van materialen. Voor dergelijke activiteiten hebben de kenmerken van het landelijk gebied geen meerwaarde in de zin van bijvoorbeeld de aanwezigheid van rust, een inspiratieve omgeving, het agrarisch bedrijf, de agrarische productie, plattelandsrecreatie en de cultuurhistorische achtergrond.
- Projecten en activiteiten op het vlak van aquacultuur.

De maatregel is gericht op alle primaire sectoren waarbij de veehouderij en open teelten het primaat hebben.

Begunstigden

Een lid van het landbouwhuishouden. Dit is een natuurlijke of rechtspersoon dan wel een groep natuurlijke of rechtspersonen, ongeacht de rechtspositie van de groep en haar leden volgens het nationale recht, uitgezonderd werknemers in de landbouw. Wanneer een lid van het landbouwhuishouden een rechtspersoon dan wel een groep van rechtspersonen is, moet dit lid ten tijde van het aanvragen van de steun een landbouwactiviteit op het landbouwbedrijf uitoefenen. Het is mogelijk dat het landbouwbedrijf waar het begunstigde lid toe behoort, als gevolg van de projectactiviteiten na beëindiging van het project niet meer binnen de definitie van landbouwbedrijf valt maar bijvoorbeeld als microbedrijf wordt aangemerkt. Het lid blijft voor dit project echter eindbegunstigde binnen deze maatregel.

Soorten diversificatie die voor steun in aanmerking komen

Soorten van diversificatie zijn zorgverlening, kinderopvang, dag- en verblijfsrecreatie, huisverkoop, ambachtelijke activiteiten, en andere vormen van diversificatieactiviteiten zoals energieproductie, voorlichting, educatie, training, een combinatie van diversificatie activiteiten, of innovatieve vormen van diversificatie die inpasbaar zijn in het platteland;

Voorwaarden maatregel

- De steun draagt bij aan de opschaling, professionalisering, marktversterking, vernieuwing, nieuwe investeringen of ontwikkeling van diversificatie naar niet-agrarische activiteiten.
- De activiteit is verenigbaar met, en bij voorkeur bijdragend aan landschappelijke doelen. Afwegingen worden weergegeven in provinciale streek- en omgevingsplannen. De gesubsidieerde investering dient gedurende vijf jaar te rekenen vanaf het namens de beheersautoriteit genomen financieringsbesluit geen belangrijke wijziging te ondergaan die:
  - de aard of de uitvoeringsvoorwaarden ervan raakt, of een onderneming of overheidsinstantie onrechtmatig voordeel oplevert;
  - het gevolg is hetzij van een verandering in de aard van de eigendom van een infrastructuurvoorziening, hetzij van de beëindiging of verplaatsing van een productieactiviteit.
- Aanvrager dient over voldoende vakbekwaamheid en deskundigheid te beschikken, dan wel aan te tonen dat hij de benodigde vakbekwaamheid ontwikkelt al dan niet binnen het project.
- Aanvrager dient een ondernemersplan gericht op de projectactiviteiten te overleggen.

Milieueffecten

De activiteit is verenigbaar met, en bij voorkeur bijdragend aan landschappelijke doelen, en dient te passen binnen het plattelandsbeleid ten aanzien van visuele effecten, verkeer en hinder door geluid. Afwegingen worden weergegeven in provinciale streek- en omgevingsplannen. Een deel van de diversificatie kan zich richten op duurzame energieproductie of -besparing.

Beoordelingscriteria

- Mate waarin het project een voldoende economisch perspectief heeft, blijkens de economische onderbouwing in het ondernemingsplan. Het project dient in elk geval een positief economisch perspectief te hebben.
- Mate waarin het project bijdraagt aan verbetering van het bedrijfsinkomen blijkens het ondernemingsplan.
- Mate waarin de exploitatie voor de langere termijn gedekt is blijkens het ondernemingsplan.
- Mate waarin het project bijdraagt aan de instandhouding of toename van de werkgelegenheid blijkens het ondernemingsplan.
- Mate waarin aan een lokale of regionale behoefte wordt voldaan.

Soorten in aanmerking komende kosten

In geval van investeringen, zijn de subsidiabele uitgaven gelimiteerd tot:

- De bouw, verwerving of verbetering van onroerende goederen; kosten van grond, gebouwen, bouwconstructies, inrichting van gebouwen en terreinen (inclusief verbetering en aanpassingen ten behoeve van het project). De kosten voor grond mogen maximaal 10% van de projectkosten bedragen.
- De aankoop of huurkoop van nieuwe machines en bedrijfsuitrusting, inclusief computerprogrammatuur tot ten hoogste de marktwaarde van het bedrijfsmiddel; overige kosten voor de huurkoopovereenkomst, zoals de met de financiering gemoeide rentekosten, verzekeringskosten, overhead en bemiddelingskosten zijn niet subsidiabel.
- Eenmalige voorbereidings-, plan- en organisatiekosten om te komen tot een goed projectplan zoals architectenkosten, ingenieurbureaus, adviesondersteuning, verwerving van patentrechten en licenties, tot maximaal 15% van de projectkosten gericht op diversificatie. Slechts indien goed beargumenteerd kunnen de voorbereidingskosten maximaal 25% van de totale projectkosten bedragen, het dient dan te gaan om risicovolle of experimentele projecten waarbij meer kosten gemaakt moeten worden om te komen tot een goed onderbouwd projectplan.

Overige subsidiabele kosten onder deze maatregel:

- Eenmalige organisatiekosten voor activiteiten gericht op de ontwikkeling van samenwerkingsverbanden, ketenontwikkeling, promotie- en/of marketingactiviteiten gericht op diversificatie naar niet agrarische activiteiten.
- Kosten van het direct bij de uitvoering van het project betrokken personeel alsmede kosten van eigen arbeid van de aanvrager in het kader van het project.
- Kosten voor het opstellen van ondernemersplannen gericht op de projectactiviteiten.

Niet subsidiabel zijn:

- De aankoop van agrarische productierechten, dieren, zaai- en pootgoed van jaarlijkse gewassen alsmede het planten daarvan zover deze niet zijn gerelateerd aan de activiteiten gericht diversificatie naar niet agrarische activiteiten.
- Productie of afzet van producten die melk en zuivelproducten imiteren of vervangen.
- Gewone vervangingsinvesteringen.
- Exploitatie- en beheerskosten.

Steunintensiteit

- Het steunbedrag bedraagt maximaal 100% van de totale subsidiabele kosten.
- In het geval van steun aan een onderneming is tevens de de minimisverordening (EG) Nr.1998/2006 voor deze investeringen van toepassing: het totaal aan steun dat aan een eindbegunstigde over een periode van drie belastingjaren kan worden verstrekt bedraagt € 200.000,-. Onder belastingjaar wordt verstaan: belastingjaar als bedoeld in art. 2 van de verordening (EG) nr. 1998/2006 betreffende toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op de de minimissteun.

Soort ondersteuning

Eenmalige subsidie, zonder toepassing van vooruitbetalingen of subsidie op rente.

Demarcatie en criteria met andere Europese financiële instrumenten

- Maatregel 312, 313 en 321: activiteiten (incl. eindbegunstigde) die onder maatregel 311 passen, maar die ook binnen de reikwijdte van maatregel 312, 313, 321 of EFRO (de OP's) passen, vallen binnen maatregel 311.
- De afbakening met maatregel 114, 121, 123, 124, 125 en 133 is gelegen in het feit dat deze maatregelen zich richten op agrarische activiteiten, terwijl maatregel 311 is gericht op diversificatie naar niet-agrarische activiteiten (non-annex-1 producten).

Financiering

Uitgaande van:

- investeringen (materieel en immaterieel) in projecten;
- niet door ondernemingen.

Soort	Totaal bedrag 2007-2013 (verwachting) (in miljoenen euro's)
Private financiering	72,4 (inclusief top up)
Nationale publieke steun	Cofinanciering 14,2 Top-up 2,81
EU publieke steun	14,2
Verwachte totaal voor 2007-2013	103,61

Beschrijving van overgangsbepalingen

Overgangsbepaling voor acties gefinancierd uit POP1 zijn van toepassing in geval van uitspraken bezwaar en beroep.

Gekwantificeerde doelen voor EU-indicatoren

Type indicator	Indicator	Nulsituatie	Streefwaarde
Output (verplicht)	Aantal begunstigden (inclusief top-up)	0	± 509
	Totaal aan investeringen in euro's (totaal materieel en immaterieel) (inclusief top-up)	0	€ 103,61 miljoen

Aanvullende programma specifieke indicatoren en gekwantificeerde doelen

Output (nationaal)	Aantallen diversificatieacties onderscheiden naar: <ul style="list-style-type: none"> • toerisme; • ambachtelijke activiteiten; • energieproductie; • zorgverlening; • overig.	0	
--------------------	---	---	--